

'De wereld' in 10 minuten?

Een ideologisch onderzoek naar de positionering van 20 jaar NOS Jeugdjournaal

Bachelor Eindwerkstuk
Thema Representatie van het Kwade
Mirjam Reyneveld
Studentnummer 3237125
Begeleider dr. Rob Leurs
Blok 1 2010
Uiteindelijke inleverdatum 5 november 2010

Inhoudsopgave

Inleiding	Blz. 1
Methode	Blz. 3
Casusanalyse	Blz. 4
Uitzending 01 – 10 – 1993	Blz. 4
Uitzending 17 – 08 – 1999	Blz. 5
Uitzending 08 – 10 – 2005	Blz. 6
Uitzending 13 – 01 – 2010	Blz. 7
Resultaten en Theorievorming	Blz. 9
Conclusie	Blz. 12
Bibliografie	Blz. 13
Literatuur	Blz. 13
Overige Bronnen	Blz. 13
Bijlage	Blz. 14
Uitzending 01 – 10 – 1993	Blz. 14
Uitzending 17 – 08 – 1999	Blz. 15
Uitzending 08 – 10 – 2005	Blz. 17
Uitzending 13 – 01 – 2010	Blz. 19

Inleiding

*“Dag allemaal. Normaal gesproken is de eerste schoolweek een feestje voor de leerlingen van de Rotterdamse Hildegarde school. Maar dit jaar niet. 3 Leerlingen zijn na de vakantie niet meer teruggekomen. Ze kwamen samen met hun kleine broertje en hun ouders om het leven bij de aardbeving in Turkije. Hun vriendinnetjes hebben niet eens afscheid kunnen nemen”.*¹

Met deze woorden opende de uitzending van het NOS JEUGDJOURNAAL van 26 augustus 1999. Indringende woorden voor een kind van 9, 10, 11 of 12 jaar; de doelgroep waar het dagelijks terugkerende programma zich op richt. Want waar zowel het maatschappelijk als wetenschappelijk debat rondom kinderen en televisie zich de laatste jaren voornamelijk richt op de invloed van de beelden die worden getoond², speelt ook tekst een grote rol in het adresseren van de jonge kijker. Misschien dringt een confronterende tekst als bovenstaande nog wel meer door in de belevingswereld van een kind dan beelden van gebouwen, puin en slachtoffers in een land ver weg van hier. Zo blijkt uit onderzoek naar de berichtgeving over de Golfoorlog dat het tonen van schokkende beelden vooral zorgde voor angst onder jonge kinderen³, en de verbale elementen van het nieuwsbericht juist bij kinderen vanaf tien jaar angst tot gevolg hadden⁴. De doelgroep van het JEUGDJOURNAAL zit dus net op de leeftijdsgrens van die overheersende invloed van tekst of beeld. Beeld, tekst én geluid vormen kortom tezamen een intermediale mix van waaruit betekenis ontstaat, en de makers van het JEUGDJOURNAAL dienen dan ook in al deze aspecten rekening te houden met hun doelgroep.

Televisie heeft zich door de jaren heen ontwikkeld als een wereldwijde ervaring waar een groot deel van de bevolking al vanaf jonge leeftijd mee te maken heeft. Met de komst van dit nieuwe medium werd al snel duidelijk welke enorme impact dit medium met zich meebracht, waardoor al snel aandacht kwam voor mogelijke negatieve gevolgen die televisie met zich meebracht. Zo zijn kinderen en de media al vanaf de tweede helft van de achttiende eeuw onderwerp van discussie en is de televisie hier sinds het ontstaan van het medium een aanzienlijke rol in gaan spelen. Zowel binnen de wetenschap, als binnen de maatschappij.⁵ Ook op het eerste gezicht ‘onschuldige’ en breed sociaal geaccepteerde programma’s als dit geval het JEUGDJOURNAAL, oefenen sociale macht uit op de samenleving. Door de structuren die ten grondslag liggen aan de nieuwsberichten in het journaal bloot te leggen, zal er in dit

---

¹ JEUGDJOURNAAL. NOS, 26 – 08 – 1999.

² Patti Valkenburg. *Beeldschermkinderen: theorieën over kind en media*. Tweede, herziene druk. Amsterdam: Boom, 2008. P 58 – 63.

³ Walma van der Molen, P. Valkenburg & A.L. Peeters. Television news and fear: A child survey. *Communications: The European Journal of Communication Research*, 2002. P 303-317.

⁴ B. J. Wilson, N. Martins & A. L. Marske. Children’s and parents’ fright reactions to kidnapping stories in the news. *Communication Monographs*, 2005. P 46-70.

⁵ Patti Valkenburg. *Beeldschermkinderen: theorieën over kind en media*. Tweede, herziene druk. Amsterdam: Boom, 2008. P 13 - 16.

onderzoek meer inzicht ontstaan in de manier waarop de makers omgaan met het nieuws, en daarmee met de kijkers.

Zo'n 30 jaar geleden besloot het NOS Journaal als jubileumuitzending een journaal voor kinderen uit te zenden: Het NOS JEUGDJOURNAAL. Inmiddels bestaat het 10 minuten durende journaal nog steeds, en heeft het zelfs meerdere uitzendingen op een dag en een interactieve website. Hiermee zijn ze in staat de kinderen de hele dag door voorzien van nieuws, en kunnen de kinderen hierover hun mening geven op de site. Het doel van het programma is zoals ze zelf formuleren: 'Aanbieden van kennis en handvaten aan kinderen zodat zij meer begrip en inzicht krijgen in hun eigen problematiek en de problemen die in hun land spelen'⁶. Opvallend hieraan vind ik dat ze hierbij 'hun land' noemen, waarmee ze suggereren dat de onderwerpen enkel Nederland betreffen, wat niet het geval is. Verder roept de doelstelling de vraag op welke kennis en handvaten de makers dan essentieel achten voor de kijkers en welk selectieproces hieraan voorafgaat. Op welke manier wordt het 'gewone nieuws' in een vorm gegoten waardoor de makers het als geschikt en verantwoord bestempelen voor de jeugdige kijkers. Welke criteria spelen hierin een rol; hoe zien de grenzen eruit die bepalen wanneer een bepaald nieuwsbericht en/of beeldmateriaal wel of niet geschikt is voor een kind van 9 – 12 jaar? Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het nodig te onderzoeken welk beeld het JEUGDJOURNAAL heeft van het kind waar ze hun programma op richten.

Dit onderzoek richt zich op de manier waarop het JEUGDJOURNAAL haar publiek ideologisch definieert, en hoe het als het ware fungeert als een filter op de actualiteiten, gekeken naar de afgelopen decennia van het programma. Hierdoor wordt de ideologische ontwikkeling die het journaal de afgelopen jaren heeft doorgemaakt zichtbaar. Mijn verwachting is dat de figuurlijke afstand tussen volwassenen en kinderen door de jaren heen kleiner is geworden, waardoor bijvoorbeeld ook de presentatiestijl van het journaal minder afstandelijk is geworden en de makers de kinderen meer willen aanzetten zelf na te denken over de onderwerpen. De vraagstelling van het onderzoek zal zijn: Op welke manier is de ideologische positionering van het JEUGDJOURNAAL de afgelopen ca. 20 jaar veranderd?

De keuze voor deze periode is uiteindelijk voornamelijk een praktische geweest. In eerste instantie had ik graag de gehele geschiedenis van het JEUGDJOURNAAL, dus vanaf de start in 1981, genomen, maar helaas bleken zowel het archief van Beeld en Geluid als de NOS niet over de uitzendingen van de jaren '80 te beschikken. Wel waren er ruwe nieuwsbeelden aanwezig uit deze jaren, maar deze waren ongemonteerd en zonder presentatietekst, waardoor ze volgens mij niet

---

⁶ Rinke Blok. *'Het Jeugdjournaal: kinderen niet dom houden*. Datum onbekend: 7 paragrafen [Interview], geraadpleegd vanaf 10-09-2010. Beschikbaar via <http://www.nvo.nl/440.htm>.

relevant genoeg waren voor dit onderzoek. De vroegste uitzending uit de geschiedenis die beschikbaar én geschikt was komt uit 1993. Hierdoor ben ik genoodzaakt mijn onderzoek aan te passen van de afgelopen 30 jaar, naar de afgelopen ca. 20 jaar.

Om dit alles te onderzoeken neem ik vier uitzendingen van het JEUGDJOURNAAL, zoveel mogelijk gelijkmatig verdeeld over de afgelopen ca. 20 jaar. Wat deze uitzendingen gemeen hebben is dat in allen een nieuwsbericht over een aardbeving voorkomt. Ik verwacht namelijk dat bij een dergelijk heftig onderwerp het meest duidelijk naar voren zal komen hoe de makers van het journaal omgaan met heftige en schokkende berichten en beelden. Het onderzoeken van vier uitzendingen is misschien erg summier om een gehele ontwikkeling te schetsen, maar anderzijds kan er hierdoor wel nauwkeurig en specifiek worden ingegaan op de casus. Daarbij verwacht ik door de gelijkmatige verspreiding van de uitzendingen over de tijd, een mogelijk aanwezige verschuiving op deze manier wel te kunnen ontdekken. Ik ben me ervan bewust dat er door de keuze voor enkele uitzendingen generalisaties kunnen ontstaan, maar anderzijds verwacht ik ook dat elke uitzending van het JEUGDJOURNAAL representatief is voor het programma en keuzes bewust worden gemaakt.

Methode

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zal ik een ideologische analyse uitvoeren, welke naar mijn mening het beste past bij de hoofdvraag die ik zal proberen te beantwoorden in dit onderzoek. Deze methode onderzoekt welke dominante ideeën en betekenissen als 'vanzelfsprekend' worden gerepresenteerd in het programma. Mediateksten zijn nooit neutraal en bestaan voornamelijk uit de representatie van dominante ideeën die als het ware worden gegeneraliseerd tot een gemeenschappelijk idee.⁷ Door deze manier van analyseren zal duidelijk worden welke 'kleur' de makers van het JEUGDJOURNAAL aan het nieuws geven en op welke manier ze zich hiermee positioneren. De ideologische analyse van de uitzendingen zal zich in dit onderzoek richten op de beelden en de tekst die worden getoond en verteld (en wat juist achterwege wordt gelaten), de positie die het JEUGDJOURNAAL inneemt ten opzichte van het nieuws en andere opvallende elementen. Ik zal de betreffende uitzending eerst kort beschrijven en daarna zal ik dit interpreteren om uiteindelijk de uitzendingen met elkaar te kunnen vergelijken. Door deze manier van analyseren van de uitzendingen hoop ik te kunnen schetsen hoe het journaal zich de afgelopen decennia heeft gepositioneerd en of er een verschuiving te ontdekken is in de heersende denkbeelden achter de uitzendingen, en hoe deze ontwikkeling te plaatsen is.

---

⁷ L. Van de Berg, e.a. *Critical approaches to television*. Allyn & Bacon, 2003. P 292.

Casusanalyse

De casus bestaat uit vier uitzendingen met ieder een item over een aardbeving. In eerste instantie had ik drie uitzendingen uitgekozen, uit 1993, 1999 en 2010, maar ik vond het gat (in tijd) tussen de laatste twee uitzendingen toch te groot, en om de verschillen beter te kunnen nuanceren en plaatsen heb ik er nog een vierde uitzending afkomstig uit 2005 aan toegevoegd. Verder heb ik ervoor gekozen de uitzendingen binnen de casus de eerste uitzending zijn nadat de aardbeving heeft plaatsgevonden te laten zijn. Dit omdat het nieuws met deze eerste berichten erg actueel is en zo goed gekeken kan worden vanuit welke invalshoek het nieuws benaderd wordt. Hierbij heb ik een uitzondering moeten maken; in de uitzending van 30 – 09 - 1993 was het item over de aardbeving in India net binnengekomen nieuws. Hiermee hadden de makers nog te weinig mee kunnen doen om een 'Jeugdjournaal waardig item' mee te maken, én dus om een representatieve analyse van deze uitzending te maken. Hierdoor heb ik gekozen voor de uitzending van een dag later, van 01 – 10 – 1993.

De uitzendingen die zullen worden geanalyseerd zijn die van 1 oktober 1993, 26 augustus 1999, 8 oktober 2005 en 13 januari 2010. Het gaat hierbij om avonduitzendingen (inmiddels zendt het JEUGDJOURNAAL ook een ochtendprogramma uit).

Uitzending 1 oktober 1993

Deze uitzending begint met nieuws over een aardbeving in India, welke aan zo'n tienduizend mensen het leven heeft gekost. Behalve dit nieuws zijn er items over, scheiding jongens- en meisjesklassen in Engeland, een alcoholverklapper, een nieuwe supersnelle lift, dag van de ouderen, goocheltrucs in een kinderziekenhuis, eenjarige vogelspin en tenslotte de weersverwachting.

Het item over de aardbeving in India is het eerste onderwerp van de uitzending. De presentatrice vertelt over de vele doden en gewonden, de drukte in de ziekenhuizen, 43 dorpen die zijn verwoest en over de hulpverlening vanuit ons land. Ooggetuigen, overigens allemaal volwassenen, vertellen wat ze hebben meegemaakt en hoe de situatie nu is. Verder komt iemand van de regering aan het woord. Er worden beelden getoond van huilende vrouwen, een kort shot van doeken waaronder lijken liggen, beelden van een overvol ziekenhuis. Er wordt een wereldkaartje getoond waarbij duidelijk wordt waar India ligt op de kaart, en de afstand van het rampgebied tot Nederland.

Wat opvalt aan deze uitzending is dat in vrijwel alle onderwerpen kinderen een rol spelen en vaak zelfs centraal staan, maar dat er in het item over de aardbeving niet over de kinderen werd gesproken en kinderen ook geen rol speelden in het beeldmateriaal. Motief voor dit contrast tussen de onderwerpen zou kunnen zijn dat de jonge kijkers het heftige nieuws zo wat op een afstand kunnen

houden, en het in mindere mate binnenkomt in hun belevingswereld. Verder valt op aan het beeldmateriaal dat er op de beelden lijken te zien zijn, al is dit 'slechts' een enkel shot. De nadruk ligt op het tonen van beelden van puin en hulpverleners, en niet op het tonen van slachtoffers. Het beeldmateriaal en de teksten zijn heel gedoseerd; de informatie is heftig, maar er wordt bijvoorbeeld niet een persoonlijk verhaal van een persoon of familie verteld. De ernst van de gebeurtenis wordt dus wel degelijk duidelijk, maar het beperkt zich tot dat wat noodzakelijk is om het verhaal te vertellen. Het item wordt positief afgesloten met het bericht dat hulp uit Nederland onderweg is naar het rampgebied. Gekeken naar de uitzending als geheel valt op dat de aardbeving het enige 'negatieve onderwerp' is, de rest van de onderwerpen is luchtig en heeft een positieve ondertoon. De studio is, evenals de kleding van de presentatrice en de begintune, erg vrolijk en kleurrijk en doet een stuk kinderlijker aan dan bij de doelgroep van 9 tot 12 jaar verwacht zou worden (al moet hiermee natuurlijk ook rekening worden gehouden met het tijdbeeld).

Uitzending 26 augustus 1999

In deze uitzending staat de aardbeving in Turkije centraal; er wordt verteld over de slachtoffers en gewonden, Turkse kinderen in Nederland komen aan het woord, er wordt door middel van een animatie uitgelegd hoe een aardbeving ontstaat en er wordt aandacht besteed aan eerdere aardbevingen in Turkije. Hierna volgt nog een onderwerp over een ontsnapte slang, een prehistorisch leefkamp en het weerbericht.

Na het noemen van de headlines begint de uitzending met het nieuws over de aardbeving; de presentator vertelt over verwoeste huizen, de paniek in het gebied en dat er al meer dan duizend doden zijn. Er zijn beelden te zien van puinhopen, reddingswerkers en gewonden. Een jongetje die de beving meemaakte vertelt wat er is gebeurd die nacht. Er is een kaartje te zien waarop Nederland en Turkije te zien zijn en wordt geïllustreerd in welk gebied in Turkije de beving was. Er worden beelden getoond van zoekacties en een meisje dat onder het puin vandaan wordt gehaald. De presentator vertelt dat ook een Turks meisje uit Nederland is omgekomen en legt uit dat er veel Turkse mensen in Nederland wonen die vaak nog familie hebben in Turkije. Jongetjes worden in een Turks centrum geïnterviewd over hun reactie en wat voor hulp volgens hen nodig is. Hierna volgt een animatie waarin wordt uitgelegd hoe een aardbeving ontstaat en het item wordt afgesloten met eerdere aardbevingen in Turkije in de afgelopen eeuw en met het bericht dat Nederlandse en buitenlandse hulp onderweg is naar Turkije.

Opvallend aan dit item is dat er, in tegenstelling met de hiervoor behandelde uitzending, veel aandacht is voor kinderen. Een Turks jongetje vertelt hoe hij de beving heeft ervaren, beelden tonen een meisje dat onder het puin vandaan wordt gehaald en Turkse kinderen in Nederland komen aan het woord om te vertellen over hun familie in het land en hoe ze denken dat de slachtoffers volgens hen het

beste kunnen worden geholpen. Dit zet ook de kijkers aan na te denken over deze vraag. Dit is een behoorlijk contrast met de vorige uitzending waarin geen enkel kind voorkwam in het item over de aardbeving in India. Dit heeft als gevolg dat de kijker veel meer vanuit het standpunt van het kind wordt aangesproken; kinderen vertellen hun leeftijdsgenoten het nieuws. Tegelijkertijd komt het onderwerp zo ook een stuk dichterbij hun belevingswereld. Ook wordt er in deze uitzending een stuk meer aandacht besteed aan de aardbeving en wordt er veel meer achtergrondinformatie gegeven over het onderwerp. Dit is waarschijnlijk voor een groot deel te verklaren doordat er veel Turkse mensen in Nederland wonen, waardoor de gebeurtenis een stuk meer leeft in het land dan bijvoorbeeld de aardbeving in India. Wat qua vormgeving opvalt aan de uitzending is dat de studio bestaat uit zwart en grijs en dat ook de kleding van de presentator vrij sober is. Ook de begintune is vrij zakelijk. De kijkers lijken gelet op deze vormgeving meer als volwassenen te worden aangesproken, zeker in vergelijking met de vorige uitzending waarbij de studio en de begintune vrij kinderlijk waren. Wat wel overeenkomt met de vorige uitzending is dat er ruimte is voor de hulpverlening; aan de kinderen wordt gevraagd wat we voor de mensen kunnen gaan doen, beelden tonen reddingswerkers aan het werk en het meisje dat onder het puin wordt gehaald. Op deze manier krijgt het zware onderwerp toch een positieve invalshoek; 'het komt uiteindelijk weer goed'. Belangrijk aan deze uitzending is dat het nieuws heel erg is gericht op kinderen, doordat het vanuit de belevingswereld van het kind wordt getoond en de kijker zich op deze manier kan identificeren met de kinderen in Turkije en de gebeurtenis. Verder worden er geen onnodig heftige of sensationele beelden getoond, maar enkel datgene wat nodig is om de ernst van de situatie te kunnen tonen.

Uitzending 8 oktober 2005

De uitzending start met nieuws over een zware aardbeving in Azië. Behalve dit item is er aandacht voor kinderen die golf spelen, een wedstrijd van het Nederlands elftal, een robotvis, een computerhond, Nobelprijzen voor meest onzinnige uitvindingen en het weerbericht.

Het nieuws over de aardbeving wordt verteld door de presentator, een deskundige, ooggetuigen, een reddingswerker en kinderen die de beving meemaakten. Meer dan duizend mensen zijn omgekomen, waaronder veel schoolkinderen. Kinderen vertellen dat ze zijn geschrokken. Een reddingswerker vertelt dat ze hun best doen zoveel mogelijk mensen levend onder het puin vandaan te halen, maar dat gevreesd wordt dat duizenden mensen de ramp niet hebben overleefd. Gewonden worden naar de overvolle ziekenhuizen gebracht. Europa heeft al beloofd Pakistan te zullen helpen; er worden reddingsmensen en geld gestuurd. Op de beelden is te zien dat er gezocht wordt naar overlevenden, een huilend meisje, een jongen die gered wordt uit het puin en verdrietige kinderen zittend op straat.

Een opvallend contrast met de uitzending uit 1999 is dat er in deze uitzending een stuk minder aandacht wordt besteed aan de aardbeving, terwijl deze toch minstens zo ernstig is en met een vergelijkbaar aantal slachtoffers. Er komen kinderen aan het woord en ook wordt getoond dat een jongetje uit het puin wordt gered, maar er komen bijvoorbeeld geen Nederlandse kinderen aan het woord aan wie hun mening wordt gevraagd over de gebeurtenis. De makers lijken er al vanuit te gaan dat deze gebeurtenis minder zal leven in het land, en dus ook onder de kinderen. Verder valt op dat behalve de presentator en ooggetuigen, een deskundige en een reddingswerker aan het woord komen, mensen die verstand hebben van de situatie. Hierdoor ontstaat een verslag vanuit vele oogpunten, en wordt zo dicht mogelijk bij de waarheid van de gebeurtenis gebleven. Naast dit onderwerp worden typische 'kinderonderwerpen' getoond als sport, dieren en uitvindingen (wetenschap). Hierdoor blijkt dat de makers het belangrijk achten dat de kijkers op de hoogte zijn van dit soort zaken, en hierin geïnteresseerd zijn. Er wordt een moraal meegegeven aan de kijkers; 'sporten (golf in dit geval) is leuk' en 'uitvindingen zijn interessant'. Na het 'aardbevingonderwerp' volgen 5 'luchtige items'. De luchtige onderwerpen die volgen verlichten het voorgaande onderwerp; de kijker zal het negatieve nieuws van het begin een plaats hebben gegeven en na afloop toch een positief gevoel hebben overgehouden aan de uitzending.

Aan de vormgeving valt op dat het vergeleken met de uitzending 6 jaar geleden, een grote ontwikkeling heeft doorgemaakt. Zo is de begintune sterk gemoderniseerd door middel van een flitsende montage en is er muziek gemonteerd onder sommige beelden. Verder wordt de titel van een nieuw item geprojecteerd op de vloer en staat er een grote bank in de studio waarop de presentator verschillende 'nonchalante' houdingen inneemt. Een heel verschil met een presentator die keurig achter een desk stond of op een eenvoudige stoel. Verder wordt er verwezen naar de website voor meer informatie, het kind wordt niet 'aan z'n lot overgelaten' maar kan online verder lezen of praten over de uitzending.

Uitzending 13 januari 2010

In deze uitzending is aandacht voor de zware aardbeving in Haïti. Behalve dit onderwerp zijn er items over de politiek, een speelplein, een taxichauffeur die geld vond, onderzoek naar kindermishandeling tijdens Koranlessen, vrijwillig boodschappen doen voor ouderen, een grote reddingsactie voor pelikanen en ten slotte het weerbericht.

De uitzending begint met een vooruitblik op een onderwerp later in de uitzending; namelijk over kinderen die de kou in gaan om boodschappen te doen voor oude mensen. Daarna volgt het nieuws over de aardbeving in Haïti. Er wordt uitgelegd waar Haïti ligt ten opzichte van Nederland en dat het een arm land is, dat altijd al veel hulp van het buitenland nodig is. Marijke Zaalberg, directeur van een

school in Haïti komt aan het woord en vertelt dat ze zich zorgen maakt over de schoolkinderen en hun ouders. Regeringen 'van rijke landen' en hulporganisaties proberen zo snel mogelijk hulp te bieden aan het getroffen gebied. Beelden tonen kapotte huizen, veel puin, mensen in paniek op straat en hulpverleners die voedsel brengen.

Wat 'nieuw' is aan deze uitzending is dat de uitzending niet zoals die uit '93, '99 en '05 begint met het nieuws over de aardbeving, maar dat er eerst een vooruitblik is naar een 'luchtig onderwerp' later in de uitzending. Hierdoor lijkt het nieuws al van tevoren te worden verzacht, 'na het heftige onderwerp van hierna komt iets positiefs'. In het item zelf komt behalve de presentator een Nederlandse directeur van een school in Haïti aan het woord. Hierdoor zullen de kijkers zich meer met het nieuws kunnen identificeren, de vrouw komt uit Nederland, en ze spreekt over de kinderen in het getroffen gebied; het nieuws komt dichterbij hun toe, ook al is het gebeurd in het land ver weg van hier. En ook dit aardbevingsitem sluit af met het bericht dat hulporganisaties zo snel mogelijk hulp in het getroffen gebied proberen te krijgen. Verder valt op dat in de voorgaande besproken uitzendingen het nieuws over de aardbeving het enige heftige onderwerp was, maar dat in deze uitzending naast nieuws over de ramp ook aandacht is voor een onderzoek dat wordt gestart naar kindermishandeling tijdens Koranlessen. Ook wordt er in deze uitzending, in tegenstelling tot de andere uitzendingen, een item gewijd aan de politiek; namelijk aan een onderzoeksrapport betreffende de Nederlandse steun tijdens de oorlog in Irak. Deze items worden echter wel telkens afgewisseld met luchtige items. Het lijkt dus zo te zijn dat de makers van mening zijn dat de kinderen meer dan één zwaar onderwerp per uitzending aankunnen, mits het goed gedoseerd is en afgewisseld met luchtige items. Verder lijkt in deze uitzending een duidelijke boodschap te zitten, namelijk die van het goede voorbeeld te geven. Zo gaan kinderen boodschappen doen voor ouderen die de deur niet uitkunnen door de kou en sneeuw, en brengt een taxichauffeur het geld dat hij had gevonden in z'n auto terug aan de eigenaar.

Aan de vormgeving van het programma valt op dat er populaire muziek onder beelden is gemonteerd, de begintune heel hip, snel en professioneel is met een snelle montage. Het lijkt qua vormgeving een soort 'kinderversie' van het volwassen NOS Journaal te zijn. Ook zit de presentator weer op een bank en is de presentator nonchalant en stoer; al deze aspecten lijken heel erg dichtbij de belevingswereld van de kinderen te liggen.

Resultaten en Theorievorming

Duidelijk wordt in de analyse van de uitzendingen, is dat het programma voornamelijk qua vorm en opbouw behoorlijk is veranderd, maar dat het in de keuze voor nieuwsberichten vrijwel consequent is gebleven. Het JEUGDJOURNAAL lijkt in al die jaren heftige berichten, zowel in woord en beeld, namelijk nooit te hebben vermeden. De ontwikkeling van de afgelopen 20 jaar wordt duidelijk door manier waarop kinderen steeds meer worden betrokken en aangesproken in het nieuws. Daarbij is ook een verschil in het aantal 'zware items' per uitzending; dat niet langer 'slechts' één is. Waar in de uitzending van '93 nog geen kinderen voorkwamen in het nieuwsbericht en de aardbeving daarbij ook nog eens het enige heftige onderwerp van de uitzending was⁸, spelen kinderen in de uitzending van '10 inmiddels een grote rol in de nieuwsgebeurtenis en is er naast dit onderwerp ook nog aandacht voor kindermishandeling en de politiek⁹. Deze verschuiving veronderstelt dat het JEUGDJOURNAAL hun jeugdige kijkers door de jaren heen steeds meer is gaan benaderen als sterke individuen die schokkend nieuws, mits zorgvuldig gebracht, aankunnen en in staat zijn het te relativiseren. De vraag die daarbij opduikt is wat de oorzaak is van deze verschuiving; zijn de makers van het journaal hun uitzendingen beter gaan aanpassen op de eigenschappen van de doelgroep, of zijn het de kijkers die door de jaren heen zijn veranderd?

De eerste uitzending, uit 1993, werd gekenmerkt doordat er geen kinderen voorkwamen in het item over de aardbeving, de vormgeving vrij kinderlijk was en dat de aardbeving het enige zware onderwerp was. In vergelijking met de andere uitzendingen valt het vooral op dat het nieuws over de ramp niet wordt gepresenteerd vanuit een kinderperspectief, terwijl dat bij de andere items in deze uitzending wel het geval is. Behalve dat er geen kinderen te zien en te horen zijn in het nieuwsbericht, wordt het nieuws op een feitelijke manier gebracht en wordt het bericht weinig persoonlijk. Hierdoor lijkt, wellicht bewust, een afstand gecreëerd te worden tussen de ramp en de kijker; mogelijk waren de makers van mening dat het bericht anders te heftig zou zijn voor de kinderen? In dit item lijken de makers zich opgesteld te hebben als 'beschermers'; het heftige nieuws over de ramp kon enkel behandeld wanneer de kinderen zich daar niet al te veel in zouden inleven, en daarbij moesten de andere items stuk voor stuk luchtig zijn om het nare gevoel op de achtergrond te laten verdwijnen. Deze opvatting komt kan verder worden getrokken naar het concept van *de kwetsbare kijker*, zoals beschreven door Vincent Crone. In deze visie worden kinderen gezien als passieve en onschuldige wezens, die afgeschermd moeten worden van al het 'kwaad' dat via de media tot hen komt¹⁰. Het

---

⁸ Bijlage, Uitzending 01 – 10 – 1993.

⁹ Bijlage, Uitzending 13 – 01 – 2010.

¹⁰ Vincent Crone. *De kwetsbare kijker. Een culturele geschiedenis van televisie in Nederland*. Proefschrift. Amsterdam: Vossiuspers UvA, 2007. P. 199 – 202.

JEUGDJOURNAAL werpt zich in deze uitzending dus op als een soort beschermer¹¹, die het 'kwade nieuws' weliswaar zelf brengt, maar in een vorm waardoor zij het geschikt achten voor hun kijkers. Naarmate de jaren vorderen positioneert het programma zich steeds minder als een beschermer in de uitzendingen. Zo komen in het onderwerp over de aardbeving in de uitzendingen 1999, 2005 en 2010 juist veel kinderen aan bod en wordt het heftige nieuws gepresenteerd vanuit een kinderperspectief. Daarbij bevat de uitzending van 2010 zelfs meerdere zware onderwerpen. In deze uitzending komt de zogenaamde *sandwich formula*; een veelgebruikte strategie van het JEUGDJOURNAAL, duidelijk naar voren als middel om een uitzending met zware uitzendingen toch positief te houden. Deze formule houdt namelijk in dat zware berichten worden opgevolgd door luchtig nieuws. De gedachte hierachter is dat het laatste nieuws het voorgaande negatieve bericht verlicht¹².

De manier waarop het JEUGDJOURNAAL haar publiek de laatste jaren impliciet definieert, doet denken aan ideeën over burgerschap. Bijvoorbeeld door de keuze voor 'opvoedkundig geaccepteerde onderwerpen' als dieren en muziekinstrumenten, maar ook het goede voorbeeld geven door kinderen die ouderen helpen en de nieuwsitems, laat het programma zien haar 'ideale kijker' te zien als een maatschappelijk en sociaal betrokken persoon of 'burger'. Het zou zich horen te interesseren voor dieren en de natuur, en niet te beroerd zijn ouderen of zieken een handje te helpen. Daarbij worden de kinderen door het (selectief) tonen van heftige nieuwsberichten alvast voorbereid op de 'volwassenwereld'. Door middel van polls en de mogelijkheid te reageren op de website, worden de kinderen uitgedaagd verder na te denken over de onderwerpen uit het programma. Deze omschrijving van het 'jeugdjournaalkind' komt in de buurt van de zogenaamde 'deliberatieve burger', zoals omschreven door Evelien Tonkens; hoogleraar Actief Burgerschap. Bij deze vorm van burgerschap is het van belang dat burgers meepraten en meedenken over zaken die spelen in de maatschappij. Volgens Tonkens wordt 'de burger geacht, uitgenodigd, gestimuleerd, gesmeekt en verleid om een actieve burger te zijn'¹³. Daarbij is volgens haar een positieve publieke moraal ingebakken in het actieve burgerschap: goede burgers zijn verantwoordelijk, zorgzaam, fatsoenlijk en deliberatief¹⁴. Dit deliberatieve aspect komt heel duidelijk naar voren op de site van het JEUGDJOURNAAL, die uitnodigt mee te doen aan polls en te reageren op actuele onderwerpen. Maar ook al voor het internettijdperk werd dit idee van het 'actieve kind' al gestimuleerd door in de uitzending kinderen te tonen die vertellen over een gebeurtenis en waaraan vragen wordt gesteld over bijvoorbeeld de hulp er moet komen na de

---

¹¹ Vincent Crone. *De kwetsbare kijker. Een culturele geschiedenis van televisie in Nederland*. Proefschrift. Amsterdam: Vossiuspers UvA, 2007. P. 199 – 202.

¹² J. H. W. Van der Molen, en M. de Vries. "Violence and Consolation: September 11th 2001 covered by the Dutch Children's News." *Journal of Educational Media*, 2003. P 8.

¹³ Evelien Tonkens. *De bal bij de burger. Burgerschap en publieke moraal in een pluriforme, dynamische samenleving*. Amsterdam: Vossiuspers UvA, 2008. P. 12.

¹⁴ Ibidem, Evelien Tonkens, P. 14.

aardbeving in Turkije¹⁵. Ook op deze manier worden de kijkers aangezet na te denken over de berichten en hierover een mening te vormen. De kijkers wordt verantwoordelijkheidsgevoel bijgebracht; zoals bijvoorbeeld door het helpen van ouderen en wordt er bewustzijn gecreëerd voor dieren en de natuur. Natuurlijk worden de kijkers in de uitzendingen niet aangesproken als volwaardige volwassen burgers zoals deze worden beschreven door Tonkens, maar er wordt zeker een basis gelegd en een richting meegeven aan de kinderen zodat zij, eenmaal volwassen, gaan voldoen aan het zogenaamde 'burgerschapsideaal'. Volgens Liesbet van Zoonen is de betekenis van de media voor burgerschap, de manier waarop de media burgers voorzien van informatie die ze nodig hebben om te kunnen functioneren in een democratie¹⁶. In die zin heeft het JEUGDJOURNAAL dus de mogelijkheid hun kijkers de informatie die ze zelf zinvol achten bij te brengen, en wordt het programma ingezet als middel om burgerschap (dat wil zeggen; de visie van het JEUGDJOURNAAL op burgerschap), te creëren.

Tenslotte is het nog belangrijk op te merken dat het ontbreken van bepaalde beelden of bijvoorbeeld een interview een bewuste keuze kan zijn van de makers, maar dat het ook kan komen doordat hetgeen simpelweg niet beschikbaar was. De uitspraken en conclusies in dit onderzoek blijven natuurlijk dan ook persoonlijke interpretaties; er zijn altijd alternatieve verklaringen mogelijk.

---

¹⁵ Bijlage, Uitzending 17 – 08 – 1999.

¹⁶ Liesbet van Zoonen. *Media, Cultuur & Burgerschap: een inleiding*. Amsterdam, Het Spinhuis, 2004.

Conclusie

Het JEUGDJOURNAAL lijkt in de afgelopen ca. 20 jaar vooral te hebben gezocht naar een passende vorm om te actualiteiten zoveel mogelijk af te stemmen op de doelgroep. Deze vorm was eerst vrij kinderlijk, later weer juist heel serieus, en tegenwoordig lijkt hierin een tussenvorm te zijn gevonden. De moderne studio, de flitsende begintune en de ontspannen houding van de presentatoren; het JEUGDJOURNAAL plaatst zich tegenwoordig dichtbij de belevingswereld van de kinderen. Nieuws wordt meer genuanceerd en meer geplaatst in de context. Heftige items worden afgewisseld met luchtige en vrolijke items; de zogenaamde *sandwich formula*. Jongeren worden in het programma uitgedaagd mee te denken en zo ook zelf een mening te vormen over de onderwerpen, iets wat tegenwoordig ook interactief gebeurt door middel van de website. Wat over het algemeen gelijk is gebleven in de afgelopen 20 jaar is de onderwerpkeuze; zo zijn thema's als sport, dieren en muziekinstrumenten terugkerende onderwerpen gebleken. De kinderen die kijken naar het JEUGDJOURNAAL worden aangemoedigd een verantwoordelijk, behulpzaam en geïnteresseerd burger in spé te zijn.

'Geruststelling' speelt een grote rol in de uitzendingen, en lijkt daarbij ook een middel te zijn waarmee het heftige nieuws toch behandeld kan worden en geschikt is voor kinderen van 9 – 12 jaar. Zo worden de kijkers na heftig nieuws gerustgesteld door middel van onder andere berichtgeving over hulpverlening, uitleg over het onderwerp en een positieve invalshoek op het bericht. De boodschap die ze aan de kinderen mee lijken te willen geven is; 'het is een ernstige gebeurtenis, maar uiteindelijk komt het weer goed'. Na al die jaren worden er nog steeds geen heel expliciet schokkende beelden getoond, maar worden de items wel in grotere mate 'schokkend' doordat onderwerpen dicht(er)bij de kinderen komen. Dit gebeurt doordat het nieuws meer wordt verteld door kinderen als ooggetuigen, waardoor de kinderen in Nederland zich meer kunnen inleven in het nieuws en de wereld aldaar, en de figuurlijke afstand tussen de kijker en het slachtoffer kleiner wordt. Belangrijk is dat de jongeren niet beschermd worden tegen het nieuwsbericht op zich, maar ze beschermd worden in de manier waarop het bericht aan hen wordt gepresenteerd.

Om samengevat antwoord te geven op de onderzoeksvraag zoals gesteld in de inleiding van dit onderzoek; Op welke manier is de ideologische positionering van het JEUGDJOURNAAL de afgelopen ca. 20 jaar veranderd?, zou ik willen stellen dat het perspectief op het kind heel subtiel lijkt te zijn verschoven van het kwetsbare kind, in de richting van een voorbereiding op het kritische- en actieve burgerschap. Waar het JEUGDJOURNAAL zich in de uitzending van 1993 nog positioneerde als een beschermer dat het heftige nieuws op een afstand hield voor de 'kwetsbare' kinderen, daar ligt tegenwoordig de nadruk op het creëren van een kind dat zich bewust is van de maatschappij en gestimuleerd moet worden, in plaats van beschermd.

Bibliografie

Literatuur

Blok, R. *Het Jeugdjournaal: kinderen niet dom houden*. Datum onbekend, geraadpleegd vanaf 30 September 2010. Beschikbaar via <http://www.nvo.nl/440.htm>

Crone, V. *De kwetsbare kijker. Een culturele geschiedenis van televisie in Nederland*. Proefschrift. Amsterdam: Vossiuspers UvA, 2007.

Tonkens, E. *De bal bij de burger. Burgerschap en publieke moraal in een pluriforme, dynamische samenleving*. Amsterdam: Vossiuspers UvA, 2008.

Valkenburg, P. *Beeldschermkinderen: theorieën over kind en media*. Tweede, herziene druk. Amsterdam: Boom, 2008.

Van de Berg, L., e.a. *Critical approaches to television*. Allyn & Bacon, 2003.

Van der Molen, W., P.M. Valkenburg & A.L. Peeters. "Television news and fear: A child survey". *Communications: The European Journal of Communication Research* (2002).

Van der Molen, J.H.W. en M. de Vries. "Violence and Consolation: September 11th 2001 covered by the Dutch Children's News." *Journal of Educational Media* (2003).

Van Zoonen, L. *Media, Cultuur & Burgerschap: een inleiding*. Amsterdam, Het Spinhuis, 2004.

Wilson, B. J., N. Martins & A. L. Marske. "Children's and parents' fright reactions to kidnapping stories in the news". *Communication Monographs*, (2005).

Overige bronnen

Uitzendingen NOS JEUGDJOURNAAL via het archief van Beeld en Geluid in Hilversum:

- Avonduitzending 1 oktober 1993
- Avonduitzending 17 augustus 1999
- Avonduitzending 26 augustus 1999
- Avonduitzending 8 oktober 2005
- Avonduitzending 13 januari 2010

Bijlage

Analyse uitzendingen

Uitzending 01 – 10 – 1993

Aardbeving India

(geen headlines genoemd van tevoren)

Onderwerpen:

- aardbeving India
- scheiding jongens meisjes in klassen Engeland

Kort:

- alcoholverklipper: alcoholcontrole voordat je met je auto wegrijdt
- In Yokahama nieuwe supersnelle recordlift
- manifestatie op dag van de ouderen in Den Haag
- jongetje laat goocheltrucs zien in Amerikaans kinderziekenhuis
- vogelspin "Vera" 25 jaar
- weersverwachting

Tekst:

Dag allemaal. En een speciaal welkom voor de kinderen op Curaçao en Bonaire, twee eilanden van de Nederlandse Antillen. Die kunnen vanaf vandaag ook elke dag het Jeugdjournaal zien. Leuk dat jullie erbij zijn.

India rouwt om mensen die zijn omgekomen bij de aardbeving van gisteren. Het wordt steeds duidelijker hoe groot de ramp is. Nu al zijn de lichamen gevonden van meer dan tienduizend mensen. Onder het puin van de ingestorte huizen liggen nog eens duizenden slachtoffers. In totaal zijn er misschien dertigduizend doden. Fragment. Veel mensen kunnen het nauwelijks geloven. In een klap zijn ze hun hele familie kwijtgeraakt. Hun huis bestaat niet meer, alles wat ze bezaten is weg. 43 dorpen in het westen van India zijn totaal verwoest. Er staat geen gebouw meer overeind. Straten liggen vol met metershoge stapels puin. Ziekenhuizen kunnen de drukte niet meer aan. In totaal zijn tienduizenden mensen gewond geraakt.

Kaartje wereld. De meeste slachtoffers in India zijn in het westen gevallen, in een arm gebied 500 kilometer van Bombay. En daar is vrijwel alles van de aardbodem verdwenen.

Studio – fragment. In de nacht van woensdag op donderdag gebeurde het. Terwijl de meeste mensen lagen te slapen, schokte de aarde drie keer achter elkaar. Veel huizen stortten meteen in. Ze zijn van goedkope materialen gemaakt met stenen die los op elkaar liggen.

Ooggetuige: om vier uur 's nachts heeft de aarde zo'n 30 seconden gebeefd. Alle mensen sliepen. De muren stortten in, uitgangen waren versperd en de mensen konden niet weg.

Ooggetuige: Niemand heeft het overleefd. Geen een. Niemand kan er wat aan doen.

Ooggetuige: Hier zijn ongeveer 9000 lijken. In elk huis lagen twee, vier, tien lijken. Onder elk stuk puin lag wel

een dode.

Hulpverleners hebben de grootste moeite om het gebied in te komen. Bruggen zijn vernield, en wegen onbruikbaar. Er worden nu vliegtuigen ingezet en daarmee is voedsel naar het rampgebied gebracht. Mensen van de Indiaanse regering zijn in het rampgebied komen kijken.

Regering: We zijn in zo'n vier of vijf dorpen geweest. Ze zijn allemaal verwoest. Alle huizen ingestort. Niemand op straat te zien.

Tot overmaat van ramp is het gaan regenen in het gebied. En daardoor is het voor de reddingswerkers nog moeilijker om in het puin te zoeken. Alles is spekglad geworden.

Ook Nederlandse hulpverleners gaan wat doen. Een team van Artsen Zonder Grenzen is naar India vertrokken.

Beeld:

- Intro: vrolijke kleuren als achtergrond.
- Bij nieuws aardbeving zwart wit foto van puin.
- Huilende vrouwen, bij doeken waar lijken onder liggen. Tonen van dode mensen, maar erg kort in beeld.
- Veel beelden van puin, ingestorte huizen. Beelden ziekenhuis, mensen/kinderen liggend op bedden.
- Overzichtkaart wereld, rondje om NL, India roze gekleurd. Dan zoom op India, met de plek van de aardbeving.
- Ingestorte huizen.
- Mannen aan het woord die het hebben gezien, geëmotioneerd.
- Beelden van hulpverleners, tanks, dozen met voedsel die worden gebracht.
- Beelden regering en militairen.

Uitzending 17 – 08 – 1999

Aardbeving Turkije

Headlines:

- zeer zware aardbeving in Turkije
- gevaarlijke slang in Enkhuizen
- prehistorisch broodbakken in je vakantie

Onderwerpen

- aardbeving in Turkije:
  - bergen van slachtoffers en gewonden
  - reacties van Turkse kinderen in Nederland
  - overzicht aardbevingen
- zoektocht naar ontsnapte slang in Enkhuizen
- vakantiegroeten
- weersvoorspellingen

Tekst:

Dag allemaal. Verwoeste huizen, paniek en meer dan duizend doden. Een zware aardbeving afgelopen nacht in Turkije. De chaos in het land is enorm.

De aardbeving duurde 45 seconden en was erg krachtig. Van veel huizen is niets meer over dan een grote ravage.

Jongetje: het was nacht. We sliepen allemaal. Rond drie uur werden we wakker van een schok. Iedereen kon zien hoe het gebouw in elkaar stortte. Er zijn zelfs mensen dood gegaan.

Met blote handen gingen overlevenden direct op zoek naar slachtoffers en probeerden ze onder het puin vandaan te halen.

(kaartje Turkije) de aarde beefde in het noord westen van Turkije, een gebied dat ongeveer zo groot is als de helft van Nederland. De zwaarste schokken waren in de buurt van de stad Izmit. En zelfs in de hoofdstad Ankara, 500 km vanaf Izmit, waren de schokken nog te voelen.

De zoekacties gaan nog door, daar is haast bij. Want hoe langer het duurt hoe minder de kans dat de mensen onder de puin nog in leven zijn. Voor dit meisje kwam de hulp nog op tijd. Gewonden zoals dit meisje worden zo snel mogelijk naar een ziekenhuis gebracht. Maar veel ziekenhuizen zitten overvol, artsen moeten zelfs mensen op straat behandelen. Het aantal gewonden wordt geschat op enkele duizenden. Maar de zoektocht naar slachtoffers onder de grote puinhopen zal waarschijnlijk nog meer doden en gewonden opleveren.

Ook een 10 jarig Turks meisje uit Nederland is omgekomen bij de aardbeving. In Nederland wonen ongeveer 280 duizend Turken en ze hebben vaak nog familie in Turkije en gaan regelmatig naar het land op vakantie. Niet iedereen heeft familie in het gebied van de aardbeving, maar bijna alle Turkse Nederlanders volgen het nieuws uit Turkije op de voet. In het Turks centrum Mili Guruz (?) staat vandaag de televisie constant aan. Veel mensen lopen binnen om te kijken en even met elkaar te praten. Ook kinderen die het nieuws gehoord hebben komen langs.

Jongetje: Ik vind het wel erg want ik heb daar ook familie. In Istanbul. Heb je al contact met je familie gehad? Nee, want dat is moeilijk. Want de telefoon, de elektriciteit is daar niet meer.

Jongetje: M'n moeder is daar en m'n broertje is daar. M'n oom heeft net gebeld maar met hun is niets gebeurd, ze hebben geluk.

Jongen: Ik heb net gebeld, er is niets gebeurd met mijn familie.

Denk je dat wij hier in Nederland iets kunnen doen voor de mensen? Jongen: Ja, misschien kunnen ze bijvoorbeeld net als Kosovo girorekeningen openen. Zodat mensen die willen helpen geld kunnen storten. Of naar moskees kleren brengen, dat ze daar naartoe kunnen brengen. Ik vind het gewoon heel jammer dat het gebeurd is.

Jongetje: om doktors te sturen, dat wordt nu ook geregeld volgens mij. Artsen, ziekenhuizen, dat wordt wel geregeld hopelijk.

Aardbevingen komen vaak voor op dezelfde plaats. Dat heeft te maken met scheuren in de aardkorst. De korst van de aarde is niet een geheel. Hij bestaat uit verschillende stukken. Die stukken worden platen of schollen genoemd. En die witte lijnen die je ziet heten breuklijnen. Turkije ligt vlakbij van die breuklijnen. Het land ligt echt op een lastige plek. 3 stukken aardkorst, 3 platen komen samen. Je moet je voorstellen dat dit 2 stukken aardkorst zijn, langs een breuklijn. De stukken liggen los en kunnen afzonderlijk van elkaar bewegen. Als dat gebeurt spreek je van een aardbeving. Op zo'n tekening als deze stelt het niet veel voor, maar bewegingen van de verschillende platen kunnen kilometers verderop gevoeld worden en ongelofelijk veel schade aanrichten.

Het is dan ook niet voor het eerst dat Turkije met een aardbeving te maken heeft gekregen. De laatste 75 jaar waren er maar liefst 47 zware aardschokken.

Op oude zwart wit beelden is de zien dat Turkije het deze eeuw zwaar te voorduren heeft gehad. Regelmatig werd het land opgeschrikt door weer een zware beving. Het ergst was die van 1939 toen er 35 duizend doden vielen. Maar ook daarna was het regelmatig raak. Honderdduizenden raakten hun huis kwijt en moesten alles opnieuw opbouwen. Gelukkig kreeg Turkije daarbij vaak hulp uit het buitenland. En ook nu is dit weer zo. Want veel landen hebben al beloofd dat ze Turkije zullen helpen met geld en spullen. Ook de Nederlandse regering die geeft 750 duizend gulden om voedsel en tenten te kopen.

Beeld:

- Beelden van puinhopen, reddingswerkers.
- Jongen met hoofdverband, wond.
- Mensen die zoeken naar slachtoffers.
- Wereldkaart met NL en Turkije. Daarna zoom op Turkije en plek van aardbeving.
- Zoekacties, meisje onder het puin die wordt gered. Mensen zijn blij omdat het meisje is gered.
- Ziekenhuizen, gewonden worden op straat geholpen. Verdrietige mensen, man die uit het puin wordt getild.
- Beelden buurthuis, kinderen die kijken naar de beelden op tv. Jongens aan het woord.
- Op een computeranimatie van een wereldbol wordt uitgelegd hoe een aardbeving veroorzaakt kan worden. 2 stukken aardkorst zijn te zien en bewegen ter illustratie.
- Zwart wit beelden van aardbevingen in Turkije uit de geschiedenis. Puin en mensen die eten krijgen. Geen slachtoffers/ gewonden te zien.

Uitzending 08 – 10 – 2005

Aardbeving Azië (Pakistan, India)

Headlines:

- Aardbeving Azië
- Steeds meer kinderen spelen Golf
- je eigen computerhondje verzorgen

Onderwerpen:

- Aardbeving Azië
- steeds meer kinderen spelen Golf
- Wedstrijd oranje vanavond
- Eerste robotvis
- Computerhond
- Nobelprijzen voor meest onzinnige uitvindingen
- weerbericht

Tekst:

Hallo allemaal. Een zware aardbeving vanochtend in Azië. Vooral de landen Pakistan en India zijn getroffen. De beving gebeurde vanochtend vroeg. Waarschijnlijk zijn er meer dan duizend mensen omgekomen, waaronder veel schoolkinderen. Ook zijn er veel gewonden.

Fragment. In Pakistan is de schade groot. Sommige flatgebouwen zijn volledig ingestort. Onder de puinhopen liggen een hoop slachtoffers. Mensen zijn druk aan het zoeken.

Ooggetuige: De aardbeving kwam heel plotseling. Binnen 5 seconden werd het heel heftig. De aardbeving kwam heel plotseling. Aardbevingen zijn er wel vaker in dit gebied, maar zo'n grote als deze is in geen jaren voorgekomen. De beving had een kracht van 7,6 op de schaal van Richter.

Deskundige: Bevingen hoger dan 6,8 horen bij de allerswaarste aardbevingen. Reddingswerkers proberen zoveel mogelijk mensen uit het puin te halen. Gelukkig worden er nog veel mensen, ook kinderen, gered. Deze jongen heeft het gehaald.

Reddingswerker (?): Veel mensen onder de puinhopen leven nog. We proberen ze eruit te krijgen.

Ziekenhuizen liggen vol gewonden. Hoeveel doden er zijn is nog niet bekend. Maar sommigen vrezen dat duizenden mensen de aardbeving in Pakistan niet hebben overleefd.

De aardbeving was het hevigst in het noorden van Pakistan, zo'n 95 km boven de stad Islamabad. Beelden uit dat gebied zijn er nog niet. De trillingen van de beving waren ook goed te voelen in Afghanistan en India, de buurlanden van Pakistan. Vooral in het noorden van India waren de schokken hevig. Veel kinderen in India zaten op school toen het gebeurde, ze zijn erg geschrokken.

Kind: We waren aan het werk en toen begon de grond te schudden. We vielen en daarna renden we naar buiten.

Kind: Ik was heel bang toen het gebeurde. Voelde je de aardbeving? Ja.

Kind: We renden allemaal door de school.

Op straat voelen mensen zich nu het veiligst. Gebouwen zijn ingestort of staan op instorten. Ook in India worden veel gewonden naar het ziekenhuis gebracht. De ziekenhuizen liggen er vol.

Europa heeft al beloofd Pakistan te zullen helpen. Sommige landen sturen reddingsmensen en ook is er drie miljoen euro beloofd voor hulp in de getroffen gebieden.

Beeld:

- Televisieschermen op achtergrond in de studio.
- Beelden puin, ingestorte flatgebouwen. Mensen die zoeken in het puin. Huilend meisje.
- Deskundige met wereldkaart op de achtergrond.
- Reddingswerkers halen mensen uit het puin. Jongen die gered is, gewond uit het puin. Mensen op brancards die naar het ziekenhuis worden gebracht. Mensen op bedden in het ziekenhuis.
- Wereldkaart, NL – Pakistan. Zoom op Pakistan, zoom op buurlanden.
- Beelden schoolkinderen. Verdrietige kinderen zitten op straat.
- Ingestorte gebouwen.
- Mensen in vol ziekenhuis.

Uitzending 13 – 01 – 2010

Aardbeving Haïti

Headlines:

- enorme verwoesting in Haïti door aardbeving
- onderzoek naar kindermishandeling tijdens Koranlessen
- kinderen de kou in voor oude mensen

Onderwerpen:

- kinderen de kou in voor oude mensen
- aardbeving Haïti
- ruzie Balkenende met andere politici
- speelplein niet onder water laten lopen
- taxichauffeur Amerika vond heel veel geld in auto
- onderzoek naar kindermishandeling tijdens Koranlessen
- vrijwillig boodschappen doen voor ouderen
- grote reddingsactie pelikanen
- weerbericht (animatie)

Tekst:

Hoi. In Baarn gaan kinderen vrijwillig over de gladde wegen de vrieskou in om boodschappen te doen voor ouderen.

Kind: Wij hebben er nog wel de energie voor. En de oude mensen hebben het dan helemaal al moeilijk, dus kunnen we ze net zo goed even helpen.

Zometeen zie je het hele verhaal. Maar we beginnen met naar nieuws uit Haïti. Een zware aardbeving heeft daar voor zware verwoesting gezorgd. Er zijn waarschijnlijk duizenden mensen omgekomen.

Fragment. Op straat proberen mensen gewonden te helpen, maar ze weten niet goed waar ze heen moeten, want alles is kapot. Veel gebouwen, dus ook ziekenhuizen zijn ingestort door de zware aardbeving.

Wereldkaart. Even voor 5 uur 's middags beefde de aarde in Haïti. Het is een arm land in het Caribisch gebied. Aardbevingen komen er niet vaak voor. De beving gebeurde vlakbij de hoofdstad Port-au-Prince. Fragment. Stem: De wereld komt ten einde.

Mensen die vanaf hun huis in de heuvels naar de hoofdstad keken zagen alleen maar stofwolken. De stof komt van de gebouwen die ingestort zijn. Veel mensen in Haïti hebben nauwelijks geld en wonen in slecht gebouwde huizen. Die storten heel makkelijk in. Maar ook grote gebouwen zoals het paleis van de president raakten beschadigd. Het land is zo arm dat het altijd al veel hulp uit andere landen krijgt. Hulporganisaties steunen met geld en mensen bijvoorbeeld ziekenhuizen of scholen. Marijke Zaalberg doet dat ook. Ze is directeur van een school in Haïti. Toevallig was ze nu net in Nederland, en omdat alle telefoons zijn uitgevallen weet ze niet hoe het met de kinderen op haar school gaat.

Marijke Zaalberg: ik maak me enorm veel zorgen over hoe het is met de kinderen van onze school. Het zijn hele arme mensen die in de bergen wonen. Ze hebben geen grote, stevige huizen. Muren kunnen omvallen en daar kan je onder komen. Er zit gewoon een steen in mijn buik. Ik ben helemaal gespannen. Hoe zal het zijn met de schoolkinderen en hun ouders?

De regeringen van rijke landen en hulporganisaties proberen zo snel mogelijk medicijnen, voedsel en tenten naar het getroffen gebied te krijgen. Maar het is moeilijk om Haïti te bereiken, omdat ook het vliegveld en wegen vernield zijn.

En ook Nederland stuurt hulp. Een reddingsteam met honden gaat helpen bij het opsporen van mensen die nog onder het puin liggen. En er is een speciaal rekeningnummer geopend, 555, daar kan iedereen geld storten voor de hulp aan slachtoffers.

Beeld:

- Slachtoffers aardbeving liggen en lopen op straat.
- Kapotte gebouwen, mensen die rondlopen en roepen.
- Wereldkaart NL – Haïti. Vanuit Nederland uitgezoomd naar Haïti, daarna zoom op Haïti, hoofdstad. Afstand tussen NL en Haïti wordt duidelijk door bewegende wereldbol. 'andere kant van de wereld'.
- Beelden vanuit de heuvels, grote stofwolken. Veel stof op auto's. puinhopen. Paleis van de president in puin. Veel mensen op straat, chaos.
- Marijke Zaalberg aan de telefoon, foto van haar en foto van kinderen op haar school. Hulpverleners te zien die voedsel brengen. Reddingshond.